

VELENYI RUDOLF

ÁTTEKINTÉS

Áttekintés

Közel negyven éve a barátság szeretetével, őszinteségével – bizonyára elfoglaltságával is – követhetem Velényi Rudolf munkáját. Ha személyes élményeim, tapasztalataim alapján áttekintem ezt az emberöltőnyi időt, munkásságának legalapvetőbb összefoglalója számomra a rend. Valamilyen szép és jó rend felfedeztetése a fotókon, valamilyen hiányzó rend megalkotása a képeken, valamilyen szükséges rend hangsúlyozása az alkalmazott grafikai tevékenységében.

A rend és egyszerűség, szép és jó, mint a népi kultúra jelrendszerében. Talán az erdélyi hegyek szép ívelése, a bokályok tiszta rajzolata kötelezte erre a letisztult formavilágra.

Velényi nehezen élte meg a 60-as, 70-es évek behatárolt lehetőségeit, másféle szabadságra vágyott. Festett. Emlékszem, amikor festőállványra előtt álltam, figyelve a hajnalig tartó munka változtatásait, színek, formák – számomra újszerű elrendezéseit. Képeket, melyen őszi levelek, karcolt ornamentek applikációi olvadtak szép harmóniába.

A mindennapi élet vizuális igénytelensége

új területek felé irányította az alkotó művészt. Arculattervezés, logók, kereskedelmi reklámok, termékismertető, csomagolás, katalógusok, plakátok sora határozza meg a tervező grafikai tevékenységét.

Sokszor éltem át, ahogy megszülettek a koncertplakátok, megfelelő tipográfia, fotó, grafika és színek összességéből – erőteljesen megadva a zeneművek hangulatát.

Felkelteni a figyelmet, láthatóvá tenni a láthatatlant, színekké a hangzást, rajzzal előhívni a gondolatot, a korpusz megjelenítésével amise misztériumát. (J. S. BACH • H-Moll Mise koncertplakát 1999.)

Velényi Rudolf munkáinak jó rendje, lelke van. Meglátni, megtanulni a világ jó rendjét, aztán ha megtaláltuk, őrizni, féltetni, benne élni...

Sokan tanulták, tanultuk, s mások is tanulhatják ezt Velényitől fotói, képei, grafikai láttán.

Köszönet érte:
Joób Árpád
főiskolai docens

Debrecen, 2006. 02. 09.

A fotó kulcselem Velényi Rudolf triptichonszerű kiállításában és művészetében. A fotó a hármas életmű – az alkalmazott grafika, a fotográfia és a táblakép-festészet – központi eleme, afféle fordítókör és rendező-pálya-udvar. Velényi életében a fotó egyszerre alapanyag, a valóság magába-szívásának eszköze, élmény és töltekezés, tanulmány, útkeresés, a grafikai és festői munka megalapozása, amely önmagában értéket, értékrendet hordozó műalkotás-sorozat, azaz KÉP.

A fotó persze itt is kettős természetű: műalkotás és dokumentáció. Igen, a képek ugyan önálló kompozíciók, a függönyök, falak, felületek sok esetben előtanulmányok – de

egyenértékű összekötő szálak az alkalmazott grafikához. Ugyanakkor fényképek a klasszikus értelemben: dokumentációk, vizuális jegyzőkönyvek, lelet-, és múlt-mentés. A '70-es évek Erdélyének akkor együtt fotózott kékházait már 2005 nyarán nem találtam.

Nem véletlen a témaválasztás sem. A kulcs, a kapu, az ár, mindig valaminek egyszerre őre és nyitja. Valami mítikus tudás kapuja a legöregebb, elfáradt lakat is. A naiv művészet legjavát idéző erdélyi pléh-krisztusok az ember – természet – egyház és Isten magától értetődő egységét jelentik. Emberléptékű aprószentek, tegezhető és szerethető Krisztusok. Mindez persze átvezet a néprajz lényegébe: az egyszerű felületek, letisztult formák, matematikai képletekbe foglalható arányok mögött levő évezredes letisztult tudást és bizonyosságát, amely a sámánizmustól átvezetett keresztény Európa hagyományába – mindenekfelett egybeszerkesztve mindazt, ami emberi.

A vizualitás – akár a muzikalitás – vagy van, vagy nincs. Velényi bármihez nyúl, azt egységes vizuális kultúráj jellemzi. A fotó egyszerre naturalista és absztrakt. A művész elszerezett használatát a teobjektív: a megnyújtott zoom kiszivattyúzza a teret, képpé, egymásra vetült síkokká sűríti – absztrahálja a látványt, így lesz a fotóból KÉP.

A negyedik Velényi, a tanár, amely talán mindegyiknél fontosabb. A '60-as '70-es évek bendi ákok reirajta keresztül ismerkedtek egymásfajta vizualitással, de egymásfajta világgal is. A Terta magnóról Beatles szólt, és amiről akkor azt hittük, hogy a néprajz ornamentikájának játéka, melyek a Sárga Tenger alatt járóhoz vezetnek, ma már tudjuk, hogy magyarságtudatunk határainak új rajzolása volt abban a korban.

Dr. Kincses Gyula
egészségpolitológus,
néhai léha

MÁRAMAROS /1971/ 106 × 122 cm
tempera – fa applikáció

KIS HÁZ ZÖLDBEN /1973/ 48 × 73 cm
tempera

MESE IS LEHETNE / 1974 / 106 x 122 cm • tempera-applikáció

OROMDÍSZ / 1975 / 53 x 48 cm • tempera

MALOM / 1974 / 92 x 98 cm • tempera-kollázs

PIKTÚRA

Velényi Rudolf képeiről

Anépmesék világfája tartja a hétrétegű csillagos eget. Egy ősi el-elfelejtett világkép elemei ezek, melyekre már alig emlékszik valaki. Őszi estéken valahol a Hargita tövében hallhat ilyenekről az ember. Velényi Rudolf képein a sajátos mesei világformálás mellett a jellegzetes erdélyi táj emlékei, tárgyai jelennek meg. Esajátos folklórhletésű stílus kialakításának előzményei hosszú évekre nyúlnak vissza. A népművészet mélyrétegeit kutatja a fiatal művész. Már az első találgatótárgyak díszítése, színezése, motívumainak világa, a formák harmonikus szépsége megragadta az egyéni kifejezés útjait kereső festőt. Képi építkezése hasonlatos a népi építészet végsőig letisztult formáihoz (Az etelakai, Löveteiházak grafikái sor). Aszékely faépületek harmonikus arányai, kiegészülve az éretten fából barnával, szürkével a parázsló őszi levelek színeivel – valami egészen sajátos, mai modern festészetünkben aligha található kép világgá rendeződnek. (Ősz Erdélyben, A csillagok a házból laknak).

Vállalt „valóságfelettség” ez, vagy talán helyesebb lenne úgy mondani: a valóság felemelése a mesébe, vagyis a festménybe. Tudni kell azonban, hogy a mesék felépítésének szigorú törvényszerűségei vannak, amint azt a folklórkutatás kimutatta. A mesei elemek egymásutánjának éppen úgy megvan a rendje, mint ahogy egy régi ácsolt láda deszkáit sem lehet önkényesen felcserélve összerakni. A valóság és a tárgyak szervesen beépülnek a képekbe. A Máramaros képbe egy régi falitérka deszkája került. A fába vésett egyszerű díszítés adja a kompozíció „mélystruktúráját”, a kopott és érett színek pedig meghatározzák a kép színárnyalait, a „felszíni struktúrát”.

Velényinek már évekkel ezelőtt sikerült kialakítania egyéni applikációs technikáját. Úgy használ fel különféle anyagokat, képeket, hogy azok teljesen beleolvadnak, beleépülnek a képekbe. A népművészet, a mesék a régi világkép elemeinek, jeleinek, szimbólumainak beépítése a most születő ETNO-ART művekben nem egyszerű átvétel Velényinél, hanem az elementáris erejű jelek keresésének igénye. A megtalált bizonyosság képeit láthatjuk, s a képeken a népművészet eszköztárában olyan jeleket, amelyek közül nem egy, évszázadok óta szolgálja, segíti élni azt a közösséget, amely létrehozta. Ez a művészet feladata.

Hoppál Mihály

1972. április 22. Budapest

OBJEKT 2005/77 • 80 cm • applikáció

KÉZTÜKÖR /1971/30 • 34 cm • tempera, linónyomás

NÉPMESE /1971/ 100 x 122 cm • tempera-kollázs
NAPMOTIVUM /1971/ 12 x 31 cm • applikáció

PIKTÚRA

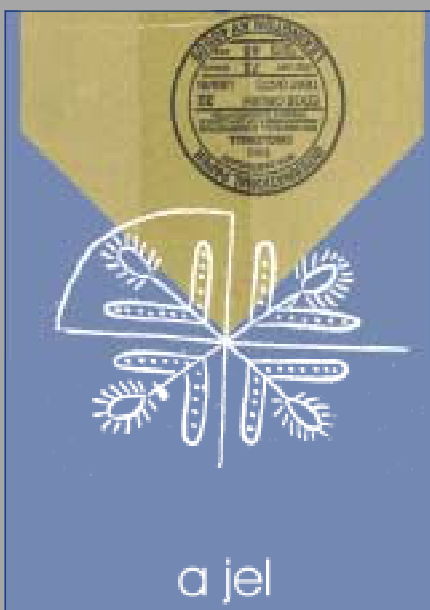
POST-MAIL/ART
Design V

HAJDUSZOBOSZLO
1999. 10. 10. 2A

MAGYARORSZAG
NEMZET-
KOZSI
POST-
MAIL-ART
BIENNALE
HAJDUSZOBOSZLO
BOSKAI G. 14. / HUNGARY

POST-MAIL-ART /2000/ 21×29 cm • számítógépes grafika
A JEL I. /2005/ 28,5×20 cm • számítógépes grafika
A JEL II. /2005/ 28,5×20 cm • számítógépes grafika

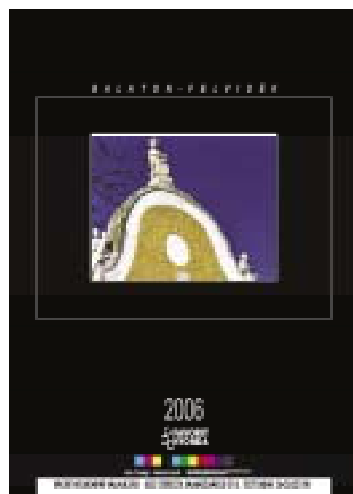
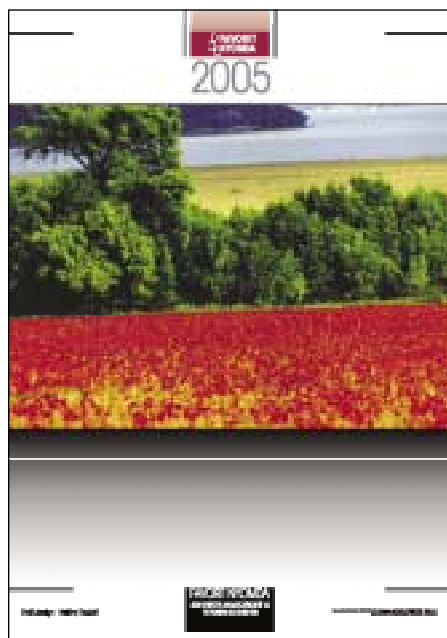
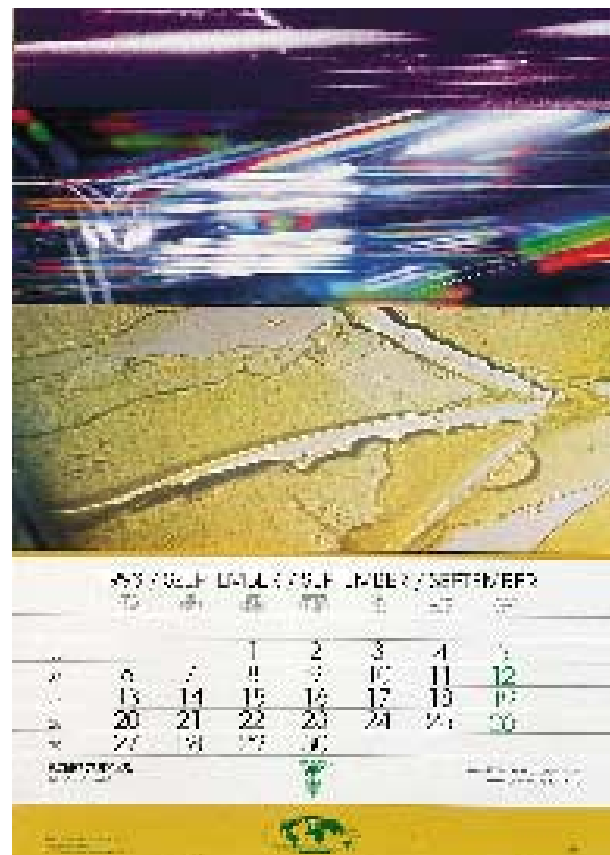
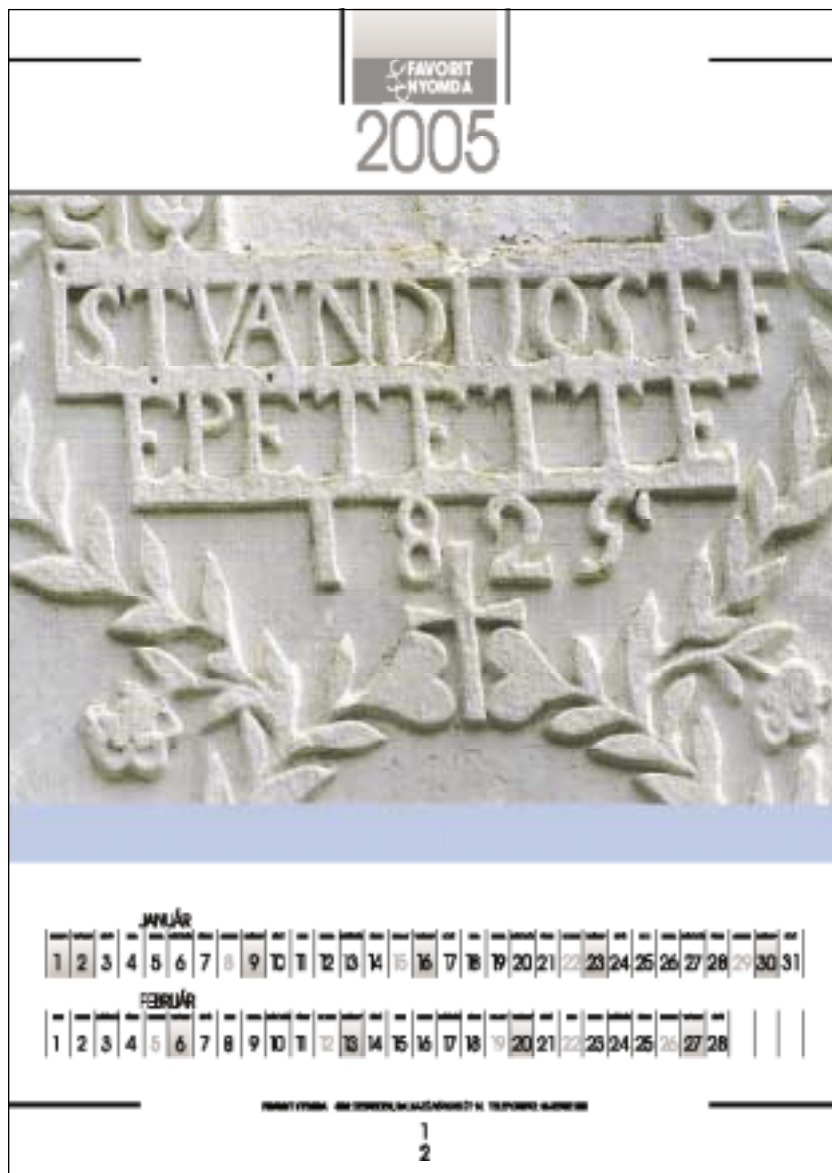
a jel

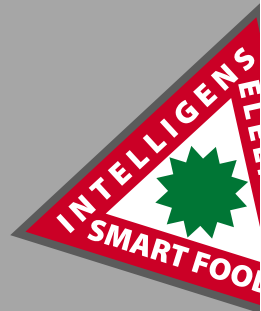
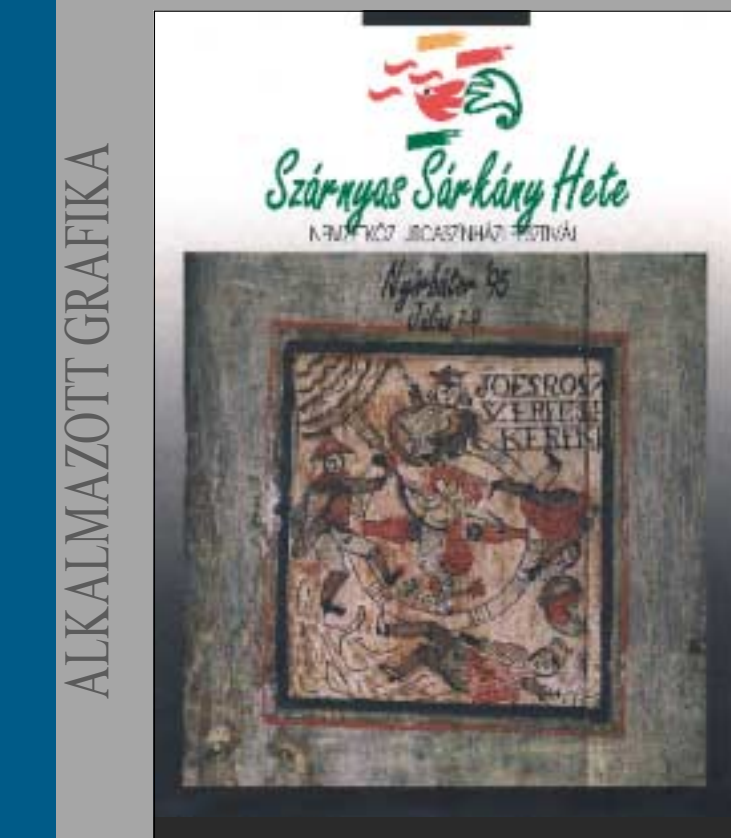

a jel

AZ ORNAMENS /1972/ 15×13 cm • tempera-applikáció
HÁROM KIRÁLYOK /1971/ 27×31 cm • tempera-applikáció

A SZÁZAD ÉS AZ EZREDEVÉTELEN

J. S. BACH H-MOLL MISE

1999. december 20-án (hétfő) 19.30 órában
a debreceni Bartók Tereben

KÖRÖSSZOLGÁLTATÓ
A DEBRECENI KODÁLY KÓRUS
KODÁLY KÓRUS

KÖRÖSSZOLGÁLTATÓ
A DEBRECENI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Közreműködők:
Csikósi István – orgona, László István – szoprán,
Mészáros Péter – alt, Andrási András – tenor,
Kézdy Zoltán – basszus

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

MÁRCIUS 30. 19⁰⁰

A HÓRVÁT RÁDIO ÉS TELEVÍZIÓ ÉNEKKARÁNAK HANGVERSENYE A DEBRECENI EGYETEM KONZERVÁTORIUMÁNAK LISZT TERMÉBEN

Közreműködők:
Balogh István – tenor, Csikósi István – orgona,
László István – szoprán, Mészáros Péter – alt,
Andrási András – tenor, Kézdy Zoltán – basszus

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

DEBRECENI KODÁLY KÓRUS

ÚJÉVI KONCERT NAGYTEMPLOM

J.S. BACH
Komma, Jesu, Komma... BWV 228
Jesu, meine Freude... BWV 227
Ich lasse dich nicht... BWV 229

KODÁLY
Laudes Organi
Orgonák: Károlyi István

Kézvezető:
ERDŐ PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

2002
MÁRCIUS 23.
hétfő 19⁰⁰

Debrecen,
Bartók Tere

J. HAYDN Stabat Mater G. ROSSINI Stabat Mater

Közreműködők:
A DEBRECENI KODÁLY KÓRUS,
DEBRECENI
FILHARMONIKUS ZENEKAR

Kézvezető:
SZABÓ SÁNDOR

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

AZ 50. ÉVES
DEBRECENI KODÁLY KÓRUS
GUTHY GYÖRGY ORATORIUM SOROZATA
A DEBRECENI BARTÓK TEREMBEN

F. HÄNDEL Messiás

Közreműködők:
A DEBRECENI
FILHARMONIKUS ZENEKAR

Kézvezető:
ERDŐ PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

DEBRECENI KODÁLY KÓRUS

ÚJÉVI KONCERT NAGYTEMPLOM

ANDREA CARRELLI
Angelus ad pastorem alt
FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDI
Ehre sei Gott in der Höhe
HEINRICH SCHÜTZ
An den Tisch setz' ich, denn so ist
ich, Herr, nicht, mach nicht so deinem Zorn
Wachet auf, ruft uns die Stimme (Psalm 134)
Danket dem Herren, denn er ist fromm (Psalm 135)

KOCSÁR MIKLÓS
Missa

Kézvezető:
ERDŐ PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

1991.

NYÍRBÁTORI ZENAI NAPOK

Közreműködők:
A DEBRECENI KODÁLY KÓRUS,
DEBRECENI
FILHARMONIKUS ZENEKAR

Kézvezető:
SZABÓ SÁNDOR

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

1997.

NYÍRBÁTORI ZENAI NAPOK

Közreműködők:
A DEBRECENI KODÁLY KÓRUS,
DEBRECENI
FILHARMONIKUS ZENEKAR

Kézvezető:
SZABÓ SÁNDOR

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

1989.

NYÍRBÁTORI ZENAI NAPOK

Közreműködők:
A DEBRECENI KODÁLY KÓRUS,
DEBRECENI
FILHARMONIKUS ZENEKAR

Kézvezető:
SZABÓ SÁNDOR

Kézvezető: Erdő PÉTER

Kézvezető: Erdő PÉTER

1

2

3

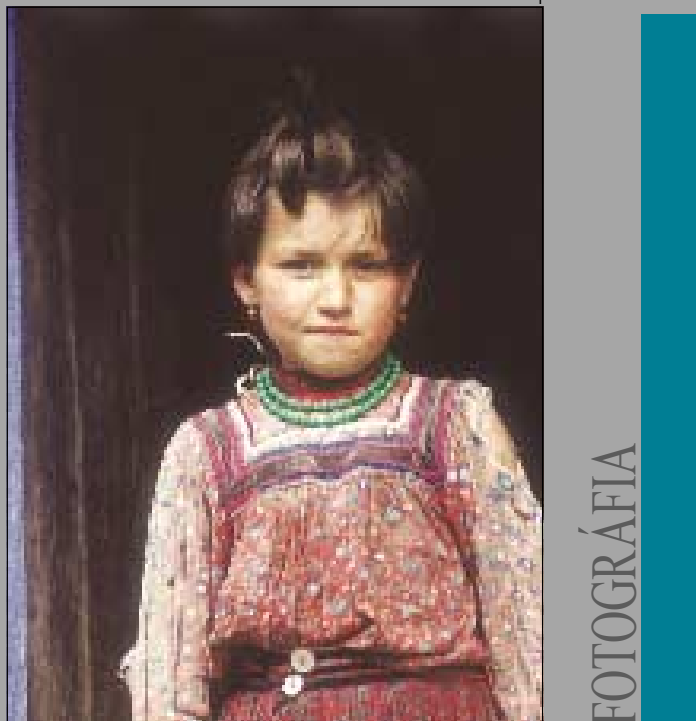
4

1, 2, 6 VÁMFALU /Máramaros/ Erdély
3 POCSAJ /Hajdú-Bihar megye/

4 KÓRÓSFO /Kalotaszeg/ Erdély
5 NOSZVAJ /Heves-megye/

5

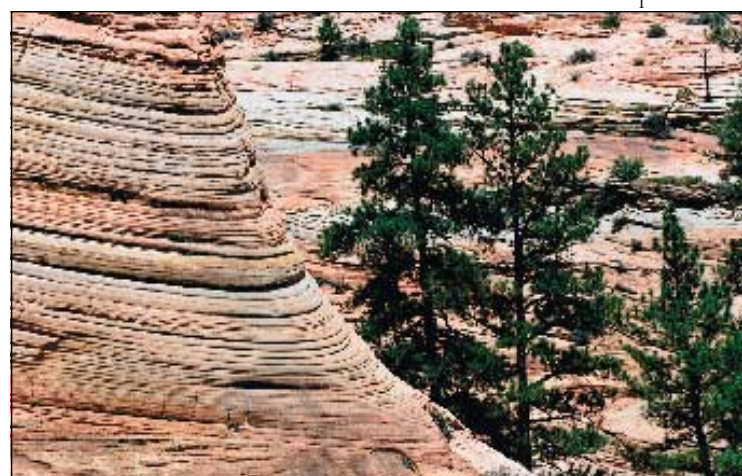
6

1

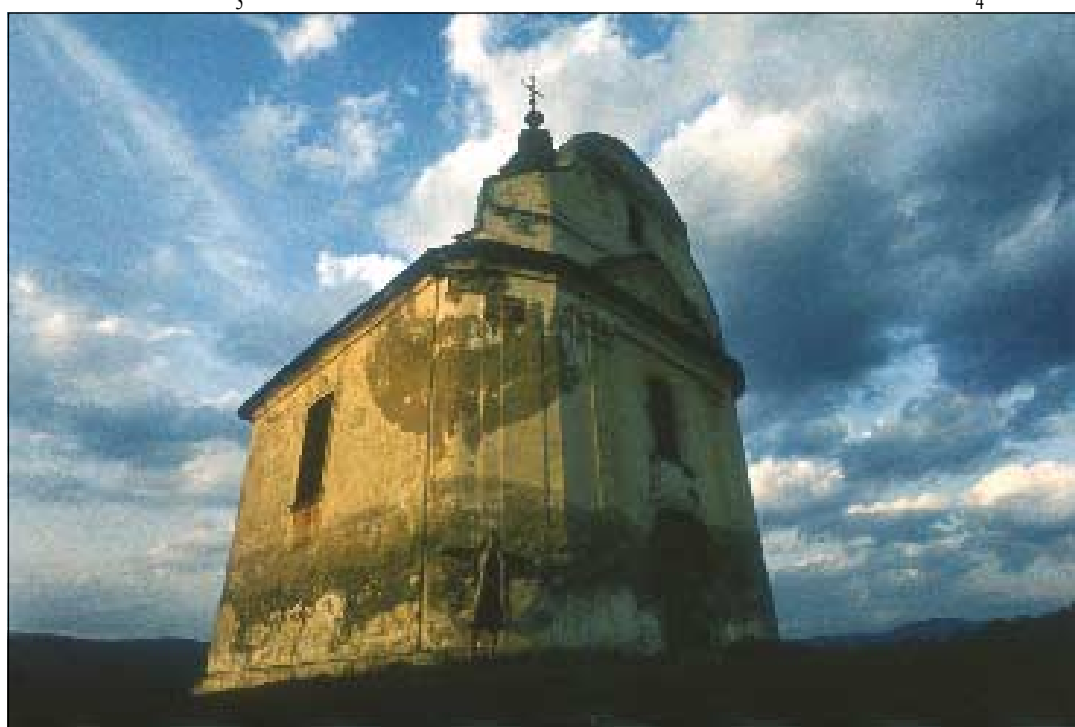
2

3

4

5

FOTOGRAFIA

1,2 BALATONAKALI /Veszprém-megye/
3,4 ZION NATIONAL PARK /Utah/ USA
5 GÖMÖR /Fejérvék/

1

2

3

4

5

- 1 DEBRECEN-NYULAS /Hajdú-Bihar megye/
- 2 NYÍRADONY /Hajdú-Bihar megye/
- 3 BARNAG /Neszprém-megye/
- 4 ARANYOSPATAKA /Aranyostorda/ Erdély
- 5 GRAND CANYON NATIONAL PARK /Arizona/ USA

FOTOGRAFIA

1

2

1, 2 LATISANA /Italia/

3

4

3, 4 WIEN /Ausztria/

5

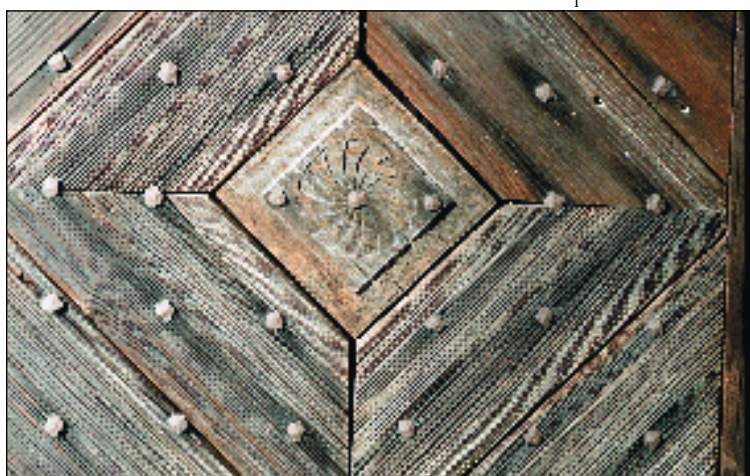
5 FRANKFURT AM MAIN /Németország/

1

2

3

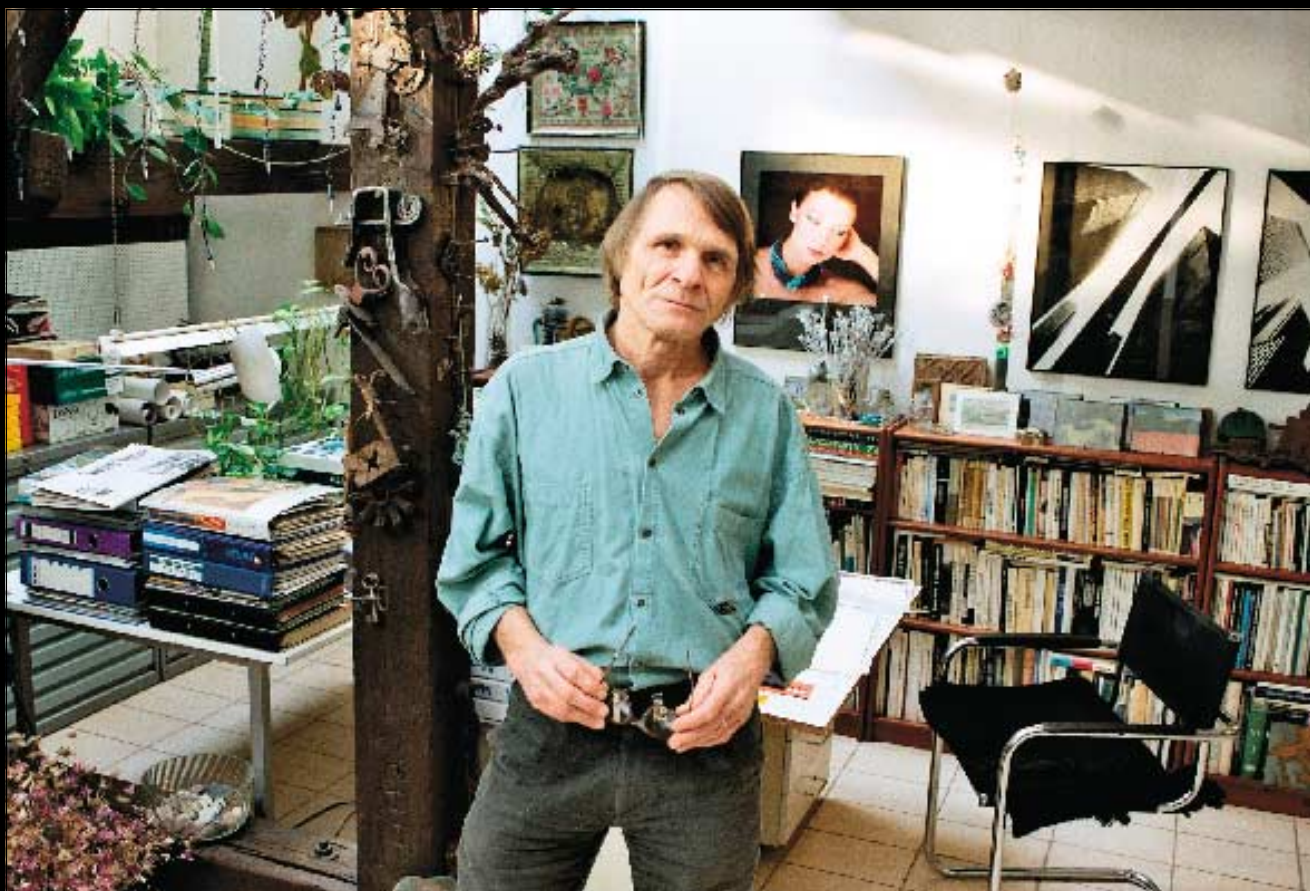
4

5

- 1 AVAS /Máramaros/ Erdély
- 2 GYULAKESZI /Neszprém-megye/
- 3, 5 ZÁNKA-HEGYESTŰ /Neszprém-megye/
- 4 SZÉKESFEHÉRVÁR /Fejér-megye/

FOTOGRAFIA

A katalógus megjelenését, és a kiállítás megrendezését támogatták

KIEMELT TÁMOGATÓK

FAVORIT Nyomdaipari Vállalkozás, Debrecen
HAJDÚSÁGI SÜTŐDEK ZRT., Debrecen
VIKTÓRIA ÉTTEREM, Debrecen – Oláh Gábor u. 3.

TÁMOGATÓK

APPLESCAN Nyomdai Re-produkciós Bt. • Debrecen
GRAFIKUSMŰVÉSZEK AJTÓSI DÜRER EGYESÜLETE • Debrecen
GYARMATI IMRE • Debrecen
FOTÓ RIPORT / SZÍNES LABOR
Kereskedelmi és Szolgáltató Bt. • Debrecen, Bethlen u. 42–44.
FOTÓ ÉS VIDEÓ STÚDIÓ E.C. • Debrecen, Apafi u. 115.
MÓRÓ ISTVÁN dekorátor • Debrecen, Hadházi u. 44.
THERMO-LUX Világítástechnikai- Műszaki és Kereskedelmi Kft.
Debrecen, Pacsirta u. 60.

A MEGNYITÓ TÁMOGATÓJA

BORTÁRSASÁG • Debrecen, Simonffy u. 1/C

A műfaji határokat átlépve, kapcsolva az átfedések vizuális lehetőségeit, kiegészítve azok esztétikai, gondolati értékeit – ÁTTEKINTÉS jelekben, jelrendszerekben a piktúra-grafika, tervező grafika, fotográfia területére, képi valóságába.

ÁTTEKINTÉS, átjárhatóság értékeit felhasználva 1970, 1972–2006 köztes időben a festett kép /ETNO-ART/ faktúrái, motívumai, ornamensei – fotók festői nagylátszöges színvilága, zoom optikával tömörített vágás nélkül komponált absztrakt naturalizmusa, képi sűrítése – kép és szövegszerkesztés, a BETŰ tipográfiai fegyverme, rend és rendszere transzponálásaiban, esztétikai igényeiben, elvárásaiban azonos.

Terek, téralakítások /belső építészeti/, kiállítási installációs megoldások letisztult harmóniában a megbízó, a megrendelő s magam elvárásainak elegett tett – következetes design.

Debrecen, 2006. február 19.

VELÉNYI RUDOLF

Fotó • Balogh Zoltán (portré 1994, műterembelső, reprodukciók 2006)
Design • Velényi Rudolf
Nyomdai előkészítés • Gyarmati Imre
Levélágítás • APPLESCAN Bt., Debrecen
Nyomás • FAVORIT Nyomdaipari Vállalkozás, Debrecen

VELÉNYI RUDOLF

H-4024 Debrecen, Piac utca 58. 1 lh. tetőtér 13.
Telefon: 52/416-424

Született: 1940. 12. 19. Szatmárnémeti
Bécsi döntés – Magyarország

1963. Diplomátszerez az Egri Tanárképző Főiskolara rajzszakán
1963–83. A Debreceni Tóth Árpád Gimnázium

rajz-művészettörténet, műalkotás-elemzés tanára

1975. A Művészeti Alap – Alkotóművészeti Alapítvány tagja
Táblaképeket /ETNO-ART/ fest, egyéni és csoportos
kiállításokon vesz részt.

1977–1989. A Debreceni Orvostudományi Egyetem (DOTE)
galériájának művészeti vezetője.

Festészet, grafika, szobrászat területein túl – alkalmazott
művészetek széles sávú bemutatása /építészet, kerámia,
textil, könyvillusztráció, reklámfotó, ötvösművészet.
Tevékenységében hangsúlyozott szerepet kap
a tervezőgrafikai terület.

1983. Szabadfoglalkozású grafikus

/kulturális, kereskedelmi és ipari reklám/

Katalógusok, prospektusok, termék és céges ismertető,
plakátok, naptárak tipográfiai-grafikai tervezése.

Kiállítási installáció, embléma-logó, védjegy,
arculattervezés, kiadványokhoz kapcsolódó fotómunkák

1986–1996. Országos Tervező Grafikai Biennálé – Békéscsaba

1995. Magyar Tervezőgrafikusok Kamarája – tagság

1994. Fénymásolás-Népművészet/telefax kiállítás/ – Kaposvár

1995., 97., 99. Nemzetközi Post-Mail-Art Biennálé

– Hajdúszoboszló

1998. MAG Csoport Kiállítás – Debrecen / Műterem Galéria

MINIMA / I/L Post-Mail-Art kiállítás / Műterem Galéria

2000. Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Kortárs Képzőművészeinek Grafikai Kiállítása

– Debrecen / egyetem központi épülete

2001. Grafikusművészek Ajtosi Dürer Egyesületének tagja

– Debrecen

2002. „Négy Nemzet” – Nemzetközi Képzőművészeti Kiállítás

– Debrecen / Bartók Terem

Díjak:

1986. BNV Nívódíj / Hélia kozmetikumok dobozcsomagolása

1988. DOTE Galéria 13 éve / művészet a kultúráért kitüntetés

1989. IDEA-Díj – BIOGÁL / MEDIFLÓRA termékcsalád
dobozcsomagolása, ismeretterjesztő kiadványai

1989. BIOGÁL / MEDIFLÓRA kiadvány

Mindennapi Tárgyai Országos Pályázat
díjnyertes terméke

1992. IV. Magyar Védjegyszemle • Oklevél,

BIOGÁL / MEDIFLÓRA embléma

VELÉNYI RUDOLF

2006. MÁRCIUS 9-31.

GRAFIKUSMŰVÉSZ

Velényi Rudolf
grafikusművész

H-4024 Debrecen, Piac u. 58. 1. lh. tetőtér 13.
Telefon: 52/416 424

Design V